נהרג עליו אשכח ר' יעקב בר אחא דהוה כתיב בספר אגדתא דבי רב [א]בן נח נהרג בדיין א' ובעד אחד שלא בהתראה מפי איש ולא מפי אשה ואפילו קרוב משום רבי ישמעאל אמרו [ב]אף על העוברין מנהני מילי אמר רב יהודה דאמר קרא [1]ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש אפילו בדיין אחד [1]מיד כל חיה אפילו שלא בהתראה [1]אדרשנו ומיד האדם אפילו בעד אחד [1]מיד איש ולא מיד אשה אחיו אפילו קרוב משום רבי ישמעאל אמרו אף על העוברין מאי טעמיה דרבי ישמעאל דכתיב [2]שופך דם האדם באדם דמו ישפך איזהו אדם שהוא באדם הוי אומר זה עובר שבמעי אמו ותנא קמא [ג]תנא דבי מנשה הוא דאמר כל מיתה האמורה לבני נח אינו אלא חנק ושדי ליה האי באדם אסיפיה דקרא ודרוש ביה הכי באדם דמו ישפך איזהו שפיכות דמים של אדם שהוא בגופו של אדם הוי אומר זה חנק מתיב רב המנונא ואשה לא מפקדה והכתיב [3]כי ידעתיו למען אשר יצוה וגו' הוא מותיב לה והוא מפרק לה בניו לדין ביתו לצדקה אמר ליה רב אויא סבא לרב פפא אימא בת נח שהרגה לא תיהרג מיד איש ולא מיד אשה כתיב אמר ליה הכי אמר רב יהודה שופך דם האדם מכל מקום אימא בת נח שזינתה לא תיהרג דכתיב [4]על כן יעזב איש ולא אשה א"ל הכי אמר רב יהודה [4]והיו לבשר אחד הדר ערבינהו קרא ת"ר איש מה תלמוד לומר [5]איש איש [ד]לרבות את הכותים שמוזהרין על העריות כישראל והא מהכא נפקא מהתם נפקא [6]לאמר [ה]זה גילוי עריות התם בעריות דידהו והכא בעריות דידן דקתני סיפא בא על עריות ישראל נידון בדיני ישראל למאי הלכתא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא נצרכה אלא לעדה ועדים והתראה מגרע גרע אלא א"ר יוחנן לא נצרכה אלא לנערה המאורסה דלדידהו לית להו דדיינינן להו בדינא דידן אבל אשת איש בדינא דידהו דיינינן להו והתניא [ו]בא על נערה המאורסה נידון בסקילה על אשת איש נידון בחנק ואי בדינא דידהו סייף הוא אמר רב נחמן בר יצחק [ז]מאי אשת איש דקתני כגון שנכנסה לחופה ולא נבעלה דלדידהו לית להו דיינינן להו בדינא דידן דתני ר' חנינא [ח]בעולת בעל יש להן נכנסה לחופה ולא נבעלה אין להן תניא כוותיה דר' יוחנן [ט]כל ערוה שב"ד של ישראל ממיתין עליה בן נח מוזהר עליה אין ב"ד של ישראל ממיתין עליה אין בן נח מוזהר עליה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים [א] הרבה עריות יש שאין בית דין של ישראל ממיתין עליהן ובן נח מוזהר עליהן בא על עריות ישראל נידון בדיני ישראל בא על עריות בן נח נידון בדיני בן נח ואנו אין לנו אלא נערה המאורסה בלבד ונחשוב נמי נכנסה לחופה ולא נבעלה האי תנא תנא דבי מנשה הוא דאמר כל מיתה האמורה לבני נח אינו אלא חנק אידי ואידי חנק הוא וסבר רבי מאיר כל ערוה שבית דין של ישראל ממיתין עליה בן נח מוזהר עליה והא תניא [י]גר

שהיתה

נהרג עליו. היינו כיוצא בו דשפיכות דמים דהוי קרוב להתיר ואינו מותר כותי בכותי וכותי בישראל חייב וכן ישראל בישראל אבל ישראל בכותי פטור ואליבא דרבי יונתן אבל רבנן פליגי עליה ואמרי היתר גמור הוא וליכא כיוצא בו: **מפי איש.** על ידי דיין איש או עד איש: **אף על העוברין.** הכה את האשה ויצאו ילדיה נהרג עליהן ובישראל עד שיצא לאויר העולם כדתנן במס' [נדה] (דף מד.) תינוק בן יום אחד ההורגו חייב היכא דקים ליה בגוויה שכלו לו חדשיו ואינו נפל: **מיד כל חיה.** מיד כל דבר חי: **שופך דם האדם באדם.** שבתוך האדם דמו ישפך: **זה חנק.** דאין דמו יוצא לחוץ: **ואשה.** בת נח לא מפקדה על הדין: **ביתו.** היינו נשים: **מה תלמוד לומר איש איש.** אל כל שאר בשרו וגו': **בעריות דידן.** באשת איש ישראל: **למאי הלכתא.** נדון בדיני ישראל: **שצריך עדה ועדים והתראה.** כישראל: **מגרע גרע.** זה הבא על אשת ישראל מהבא על אשת כותי שנהרג בעד אחד ובדיין אחד ושלא בהתראה. מגרע גרע לשון קושיא ובתמיהה: **לא נצרכה.** הא דקתני נידון בדיני ישראל: **אלא.** שבא על נערה המאורסה ישראלית: **דלדידהו לית להו.** מיתה בנערה המאורסה אלא בבעולת בעל וגבי ישראל נהרג מריבויא דאיש איש על כרחך (א) האי דקטלוה משום דאתרביה באיש איש כישראל ולגבייהו לאו אשת איש דנחייב קטלא דידהו אלא נידון בסקילה אבל אין צריך עדה ועדים והתראה דלא גרע מעריות דידהו: **אבל.** בא על אשת איש ישראל בדינא דידהו דיינינן ליה בתמיה: **בא על נערה המאורסה נידון בסקילה.** כישראל א] דהא בדינא דידהו סייף הוא דכל מיתת בן נח אינו אלא סייף (נו.) לרבנן דפליגי אתנא דבי מנשה: **נכנסה לחופה ולא נבעלה.** בדיני ישראל חנק הוא כשאר אשת איש דגבי סקילה כתיב נערה בתולה מאורסה וגו' ה) ודרשינן (כתובות דף מח.) בתולה ולא בעולה מאורסה ולא נשואה ומאי נשואה אילימא נשואה ונבעלה מבתולה ולא בעולה נפקא אלא שנכנסה לחופה ולא נבעלה ומעטה קרא מסקילה וישנה בחנק דהכל היו בכלל נואף ונואפת ויצאה ארוסה לידון בעצמה וזו שלא יצאה עמדה בכללה: **בעולת בעל יש להם.** דכתיב (בראשית כ) והיא בעולת בעל ולא כתיב והיא אשת איש אלמא הנך מת משום בעילתו של בעל ולא מפני קדושין וחופתו: **תניא כוותיה דרבי יוחנן.** דאמר בא על עריות ישראל דקתני נידון בדיני ישראל לא מתוקמא אלא בנכנסה לחופה או בנערה המאורסה וכו' דלדידהו לית להו: **אין ב"ד של ישראל ממיתין עליה.** כגון חייבי כריתות אחותו ואחות אביו ואחות אמו ואשת אחיו ואשת אחי אביו ואחות אשתו: **אין בן נח מוזהר עליה.** כדמפרש לקמן (נח.) דר' מאיר אליבא דר"ע אמרה דנפקי ליה עריות בבני נח מעל כן יעזב איש וגו' ו) והתם חייבי מיתות הוא דכתיבי: **הרבה עריות יש.** כגון כל חייבי כריתות בן נח מוזהר עליהם דלרבנן אתרבו בני נח מאיש איש לכל האמור בפרשה ור"מ לא דריש איש איש לרבויי: **בא על עריות ישראל.** עבריות: **עריות בני נח.** כותיות: **ואנו אין לנו.** שיהא בן נח חלוק בין ישראלית לכותית אלא נערה המאורסה משום דלדידהו לית להו קטלינן ליה בקטלא דידן: **אידי ואידי חנק הוא.** דינו ודיניהן שוין בה:

שהורתו

לנערה המאורסה דלדידהו לית להו. והא דאמר בסוף פ"ק דר"ה (דף טז: ושם) אותו היום עבר אותו הרשע חמש עבירות בא על נערה המאורסה אע"ג דלא נצטוו דבר מכוער הוא דקחשיב נמי ושט את הבכורה אע"פ שלא הוזהרו על כך ואשכחן נמי שסיפר הכתוב בגנותו כדבר שעתידה תורה לאסור דאמרי' לקמן (נח:) כותי מותר בבתו וכפ' כהן משוח (הוריות י:) אמרי' לוט ושתי בנותיו הם נתכוונו לדבר מצוה לדיקים ילכו בם הוא שנתכוין לדבר עבירה ופושעים יכשלו בם: **ואי בדינא דידהו סייף הוא.** המ"ל דתנא דבי מנשה הוא דאמר כל מיתה האמורה לבני נח חנק: **וחכמים** אומרים הרבה עריות. פ"ה כגון כל חייבי כריתות דלרבנן איתרבו להו בני נח מאיש איש לכל האמור בפרשה ור"מ לא דריש איש איש לרבויא אע"ג דלעיל (דף נו.) גבי ברכת השם דריש ר"מ איש איש ומשמע דמאן דדריש מדא דריש כולהו דמתוך כך מסיק לעיל על ז) שבע מצות בני נח נהרג התם מטמיה דנפשיה והכא ר"מ אליבא דר' עקיבא כדמוקי לה בסמוך מיהו הא דמרבינן לעיל נכרי מאיש איש היינו בעריות דידן אבל דידהו נ"ל מדכתיב לאמר א"כ בין לר' מאיר בין לרבנן הא דדריש איש איש היינו בעריות דידן אבל דידהו מדכתיב לאמר ודרשי להו רבנן לכל עריות דידהו אבל לר"מ ס"ל כיון שפירש בבני נח על כן יעזב איש דהיינו חייבי מיתות הן הן העריות שמוזהרין עליהן ואין להרבות יותר:

ח) **הורתו** שלא בקדושה ולידתו בקדושה. פ"ה דנקט הכי משום למעוטי הורתו ולידתו בקדושה כיון דדמי לישראל גזר בו ר"מ אפי' בשאר האב ואפי' שנולדו אותן הקרובים בהיותו נכרי ט) וי"ל איפכא דאדרב' כיון דהורתו ולידתו בקדושה הרי הוא כישראל ומותר אפי' באחותו מן האם שנולדו מקודם וליכא למיגזר שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה כיון דלית בהו צד פסלות י) דהנהו ודאי כשתי אמהות דמו ועי"ל דהורתו ולידתו בקדושה נמי כך דינו והא דלא נקטי לרבותא משום דלא פסיקא ליה למתני שאין לה כ) שאר האב דמה שנולד לאביו בקדושה אסור מדאורייתא:

נשא

עין משפט נר מצוה

צו א מיי' פ"ט מהלכות מלכים הלכה יד:
צז ב מיי' שם הלכה ד:
צח ג מיי' שם הלכה א והלכה ה:
צט ד ה ו מיי' שם הל"ז:

◆

תורה אור השלם

1. ואך את דמכם לנפשתיכם אדרש מיד כל חיה אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו אדרש את נפש האדם: בראשית ט ה
2. שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלהים עשה את האדם: בראשית ט ו
3. כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך יי לעשות צדקה ומשפט למען הביא יי על אברהם את אשר דבר עליו: בראשית יח יט
4. על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד: בראשית ב כד
5. איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני יי: ויקרא יח ו
6. ויצו יי אלהים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכל תאכל: בראשית ב טז

מסורת הש"ס

א) [לקמן נח:], ב) [לעיל ט:], ג) [תוספ' דע"ז פ"ט ע"ש], ד) יבמות מח. ע"ש, ה) [דברים כב], ו) [בראשית כ], ז) צ"ל ארבע, ח) שייך לקמן דף נח., ט) בס"א: הקרובים בגיות, י) בס"א: גיות, כ) צ"ל לו. רש"ש,

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דלדידהו וכו' על כרחך כיון דקטלוה:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' הרבה עריות. נרשם קו על תיבות הרבה עריות וכ"כ הרמב"ם לא גרס לה ומפרש דגם חכמים ס"ל כר"מ ואין מוסיפין רק אחותו מאמו כפשטא דקרא וגם אמנה וגו' ולא כמ"ש לקמן וכתב שם עריות לב"נ וכר"ע וחכמים (ועמ"ש רבינו בזוה"ק סי' רסט ס"ק ג'):

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה בא על נערה המאורסה נידון בסקילה כישראל. כאן הס"ד ואח"ז מה"ד ואי בדינא דידהו וכו'. כצ"ל: